

Подальших досліджень потребує питання розвитку цифрової компетентності вчителя як основного агента освітніх змін, людини, що працює на випередження розвитку технологій і готує молодь до дорослого життя у вік цифрових технологій та перетворень.

Список використаних джерел

1. Вдовиченко Ю.В. Цифрові технології як основа та рушійна сила розвитку сучасної глобальної економіки. URL: http://www.economy.in.ua/pdf/1_2018/17.pdf. (дата звернення: 10.01.2021).
2. Концепція розвитку природничо-математичної освіти (STEM-освіти). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/960-2020-%D1%80#n8>. (дата звернення: 10.01.2021).
3. Концепція нової української школи. URL: <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/media/reforms/ukrainska-shkola-compressed.pdf>. (дата звернення: 10.01.2021).
4. Овчарук О. Цифрова компетентність учителя: міжнародні тенденції та рамки. Нова педагогічна думка. 2019. № 4 (100). С.52-55. (дата звернення: 10.01.2021).
5. Цифрограм. URL: <https://osvita.diia.gov.ua/digigram>. (дата звернення: 10.01.2021).

ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ПЕДАГОГА: ВИКЛИК ПАНДЕМІЇ

ВАЛЕНТИНА ГОРЛЕНКО,

науковий співробітник,

*Український науково-методичний центр
практичної психології і соціальної роботи,*

vaka_orchid@ukr.net

***Ключові слова:** інформаційно-комунікаційна компетентність, пандемія, педагогічні працівники, опитування, COVID-19.*

Пандемія COVID-19 стала викликом для усіх сфер життєдіяльності суспільства, зокрема і для освіти. Згідно з даними, опублікованими ЮНЕСКО, в 2020 році криза торкнулася близько 363 мільйонів учнів у всьому світі, від дошкільнят до учнів старших класів, в тому числі 57,8 мільйонів студентів вищих навчальних закладів. Таким чином, в зв'язку з пандемією COVID-19 кожен п'ятий учень в світі позбавлений доступу до шкільної освіти, а кожен четвертий – до вищої освіти [1]. До цього часу педагоги України стикалися тільки з короткотривалим зупиненням освітнього процесу (карантинні заходи під час епідемій ГРИПу) і мали змогу надолужити освітні програми в післякарантинний період. Сьогодні ситуація зовсім інша: організація освітнього процесу у дистанційній формі із залученням інформаційно-комунікаційних/цифрових технологій на тривалий термін. Така ситуація суттєво впливає на емоційний стан педагогів, їх відношення до своєї професійної діяльності.

Українським науково-методичним центром практичної психології і соціальної роботи (В. Панок, І. Ткачук, Д. Романовська, Р. Мороз, Т. Гніда, Н. Сосновенко, В. Горленко) за грантової підтримки Національного фонду досліджень України протягом 19 – 26 листопада 2020 року проведено онлайн опитування педагогічних працівників закладів освіти щодо наслідків пандемії COVID-19. Метою опитування було визначення впливу пандемії і карантинних заходів на здійснення освітнього процесу в цілому та його учасників зокрема. Застосовувалась анкета «Виявлення соціально-психологічних проблем, породжених пандемією COVID-19 у діяльності закладів освіти» (автор – В. Панок).

Опис вибірки досліджуваних. У дослідженні взяли участь 3209 педагогічних працівників. За віком досліджувані були розподілені на 5 категорій: до 25 років включно – 389 респондентів або 12% від усіх опитаних; від 25 до 35 років включно – 916 респондентів або 29%; від 35 до 45 років включно – 912 респондентів, що складає 28%; від 45 до 55 років

включно – 674 респонденти, 21%; від 55 і більше – 318 респондентів (10%). За гендерною приналежністю: в опитуванні взяли участь 2956 осіб жіночої статі, що складає 92% усіх опитаних і 253 особи чоловічої статі, відповідно 8%. За місцем проживання було виокремлено дві категорії, а саме: село – 1765 респондентів (55%); місто – 1444 респонденти (45%). За регіональною приналежністю представлено усі області України без урахування тимчасово окупованих територій.

В ході опитування респондентам було запропоновано оцінити ступінь ускладнень у власному професійному і особистому житті, які викликані пандемією COVID-19 загалом і зокрема проблемами (ускладненнями), пов'язаними з використанням інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) або відсутністю відповідних компетенцій. Проблема використання ІКТ була визначена після аналізу роботи фокус-груп. Респондентам було запропоновано оцінити наявність проблеми, пов'язаної з використанням ІКТ (відсутність компетенцій) за допомогою шкалювання, де «0» — відсутність ознаки; 1 – мінімальне значення ознаки; 10 – максимальне значення ознаки.

Для загального представлення результатів відповіді можна згрупувати у 4 групи:

0 балів – «відсутність ознак» – проблем із застосуванням ІКТ в освітньому процесі в умовах пандемії COVID-19 немає;

1-4 бали – переважає відсутність проблем із застосуванням ІКТ (від 1 бал – дуже рідко виникають проблеми до 4 бали – проблеми виникають часто).

5-6 балів – відчуються проблеми з використанням ІКТ в освітньому процесі, але здатний здійснювати професійну діяльність.

7-10 балів – переважає наявність проблем із застосуванням ІКТ (від 7 балів – відчую проблеми що істотно впливають на здійснення проведення освітнього процесу до 10 балів – постійно відчуваю проблеми із застосуванням ІКТ, що унеможлиблює або майже унеможлиблює здійснення освітнього процесу в карантинних умовах подолання пандемії).

Аналіз отриманих результатів свідчить, що тільки 15,7 % респондентів не відчули ніяких проблем із застосуванням ІКТ в освітньому процесі в умовах пандемії COVID-19. Тобто, тільки шоста частина опитаних педагогів мають такий рівень володіння ІКТ, який здатний забезпечити освітній процес в умовах пандемії (карантинних заходів). Усі інші респонденти відчувають проблеми, пов'язані з використанням ІКТ в умовах пандемії у різному ступені прояву: 31 % опитаних педагогів час від часу відчувають незначні проблеми використанням ІКТ, 23,4 % заявили, що відчувають труднощі з використанням ІКТ, для 29,8 % педагогів застосування ІКТ є однією з найактуальніших проблем професійної діяльності в умовах пандемії/карантину. (Див. Рис. 1)

Рис. 1.

Один із організаторів згаданого дослідження, Д. Романовська, зазначає, що у значимості труднощів і страхів педагогічних працівників що були викливані пандемією, проблеми, пов'язані з використанням ІКТ (відсутність компетенцій) займають друге місце, одразу після страхів заразитись і захворіти на COVID-19 або заразити членів сім'ї.

На основі викладеного можна визначити два напрями для вирішення проблеми застосування ІКТ в умовах пандемії:

- педагогічний: розроблення курсів з організації і проведення дистанційного навчання за допомогою ІКТ в освітніх закладах усіх рівнів освіти з врахуванням різного рівня технічного забезпечення, доступу до Інтернет-мережі тощо;
- психологічний: здійснення психологічного супроводу професійної діяльності педагогів, який направлений на: а) розвиток стресостійкості педагогів; б) розвиток критичного мислення (для адекватної самооцінки рівня ІК-компетентності); в) розвиток мотивації та прагнення до професійного саморозвитку та самовдосконалення.

Використані джерела:

1. Сайт ЮНЕСКО. URL: <https://ru.unesco.org/news/poskolku-kazhdyy-pyatyu-uchashchiysya-ne-poseshaet-shkolu-yunesko-mobilizuet-ministrov> (дата звернення: 23.02.2021).

ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ ДО ФОРМУВАННЯ ЛОГІЧНОГО МИСЛЕННЯ УЧНІВ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ

ТЕТЯНА ГРИГОРЧУК,

Аспірант 1 курсу Вінницького державного

педагогічного університету ім. Михайла Коцюбинського,

вчитель початкових класів

загальноосвітньої школі I-III ступенів Гімназія №6 Вінницької міської ради

grigorchuk.ta@gmail.com

Ключові слова: процеси, логічне мислення, початкова школа, підготовка, реформа, дослідження.

Сучасний світ характеризується динамікою трансформацій, результати яких випереджають реальність: те, що ми запланували вчора в якості інноваційного проекту, нині постає таким, що потребує модернізації і вдосконалення. Трансформаційні процеси торкаються не лише сфери технологій у виробництві, а й проблеми організації діяльності мислення. Перед освітою нині і перед початковою освітою, зокрема, постало завдання виховати особистість, яка вміє мислити, легко висловлювати свої думки, лаконічно розмірковувати, швидко застосовувати знання у змінених умовах, а тому постає проблема пошуку ефективних шляхів розвитку логічного мислення особистості [1, с.9].

Розвиток логічного мислення учнів завжди був одним із пріоритетних завдань сучасної початкової школи. Найпотужніше такий розвиток здійснюється на уроках математики, адже сам зміст математичної освіти вимагає від молодшого школяра застосування певних операцій логічного мислення. Крім того, найважливішим завданням уроків математики є озброєння учнів загальними прийомами мислення, просторової уяви, розвиток здатності розуміти зміст математичних завдань, уміння логічно міркувати, засвоїти навички алгоритмічного мислення. На це вказують М.Богданович, С.Скворцова, О.Онопрієнко, О.Савченко та ін. Кожному учневі важливо навчитися аналізувати, чітко висловлювати свої думки, передбачати результат і знаходити шлях розв'язання завдань.